

Epíleg

A començament del segle passat, Pío Baroja afirmava que “és difícil trobar res de tan vil, tan inepte i tan inútil com un polític espanyol”. Gràcies a persones com Vicenç Capdevila i Cardona, em sembla que avui dia s’hauria de matisar la desqualificació global de Baroja: continuem tenint polítics vils, ineptes i inútils, i sobretot polítics corruptes —i que cadascú hi posi els noms que vulgui, des dels de la “trama púnica” o les targetes black fins als dels ERE, passant pels del “tres per cent”, que aquí no som pas menys que ningú. Però també hem tingut, i tenim, polítics que han concebut la política com un servei a la col·lectivitat. És el cas del protagonista d’aquest llibre de Jesús Vila García *Capdevila i nosaltres*, en el qual es fa un balanç, crec que molt encertat, de la seva feina a l’Hospitalet de Llobregat, primer com a tinent d’alcalde responsable de Cultura (1964-1971) i després com a burgmestre de l’Ajuntament de la seva ciutat (1973-1977).

Quan es va fer càrrec de l’alcaldia, el seu pare li va recomanar: “Fill meu, recorda’t sempre dels més dèbils”. I crec que ha fet honor a aquest compromís no escrit: quan era vicepresident del Comitè Director per a Assumptes Locals i Regionals del Consell d’Europa, a Estrasburg, per exemple, va lluitar amb coratge,

com explica l’autor d’aquesta obra, perquè els residents en altres països poguessin votar en el municipi d’acollida. No ho va aconseguir, però anys més tard va arribar aquest reconeixement —i, per descomptat, ningú no va recordar el seu paper pioner.

Els gairebé quaranta anys de govern del general Franco —la llarga nit de la dictadura franquista que esmenta Rafael Ribó en el pròleg d’aquesta obra—, es va acabar sense que els seus enemics, de l’interior i de l’exterior, aconseguissin enderrocar-lo. El 20 de novembre de 1975, Santiago Carrillo, secretari general del Partit Comunista d’Espanya —“l’enemic públic número u” del règim franquista—, va declarar a París que la notícia de la mort del dictador li havia deixat “un regust agredolç”, perquè no havien estat capaços d’impedir —ni ells ni les altres forces de l’oposició— que Franco es morís al llit. I dos dies després de la seva mort, el flamant rei de l’antic Regne d’Espanya Joan Carles de Borbó i Borbó, en el seu primer missatge a la nació des de les Corts espanyoles, es va afanyar a fer un panegíric entusiasta de “l’insigne difunt” —ser agraïts és de benparits—, que suposo que molts ciutadans —sobretot els antifranquistes— difícilment oblidarem, encara que moltes vegades

em temo que la dita memòria històrica va perdre força. Entre altres coses, qui avui és rei emèrit va proclamar: “Una figura excepcional entra en la Història. El nom de Francisco Franco ja serà un moment crucial de l’esdevenir espanyol i una fita a la qual serà impossible deixar-s’hi de referir per entendre la clau de la nostra vida política contemporània [...]. Espanya mai no podrà oblidar a qui com a soldat i estadista ha consagrat tota la seva vida al seu servei”.

En el trànsit del règim franquista a una democràcia parlamentària, s’ha enaltit amb desmesura el paper de Joan Carles —“motor del canvi”, segons José Mª de Areilza; “pilot del canvi”, segons l’hispanista britànic Charles T. Powell—, el paper de Torcuato Fernández-Miranda —el de les “trampes saducees” — i el paper d’Adolfo Suárez —que es definia a si mateix com un “chusquero de la política”. Ningú no els treu mèrit. Però com ha escrit Rodolfo Martín Villa, i comparteixo les seves paraules, “el canvi democràtic que es va portar a terme a Espanya va ser fruit dels joves reformistes del franquisme i d’alguns vells de l’oposició”.

La Transició, en efecte, no la van fer els vells franquistes —Jose Antonio Girón de Velasco, Blas Piñar—, ni els joves de l’oposició —Felipe González, Jordi Pujol—: la van fer els joves reformistes del franquisme —Suárez, el mateix Martín Villa—, i els vells de l’oposició —Santiago Carrillo en primer terme, Josep Tarradellas—, tot i que en paraules de Jorge Semprún —que va ser un membre destacat del Partit Comunista i va acabar com a ministre de Cultura de la Corona—, “res no ha estat inútil, malgrat que res no ha estat tampoc com estava previst ni com estava somiat”. Però ja se sap que no hi ha més cera que la que crema.

I entre aquells joves reformistes del franquisme a què es refereix Martín Villa hi havia Vicenç Capdevila, que, com tants altres, va passar sense solució de continuïtat de les files del vell règim al reformisme de la Unión del Centro Democrático, “sense cap mena de mala consciència”, com apunta el seu biògraf, que afegeix que “Capdevila era un reformista a l’Hospitalet just en el moment en què el reformisme marca el camí del futur”. Això li va permetre, en nom del que Capdevila denomina les seves vel·leitats polítiques —una expressió que m’encanta—, culminar la seva trajectòria iniciada com a regidor a la seva ciutat natal: primer, com a diputat a les Corts constituents (1977-1979) i després com a diputat al Parlament de la Generalitat restaurada (1980-1984), sense oblidar el seu pas per la Direcció General d’Administració Local (1978-1980). Més endavant, dissolta la UCD, Capdevila podria haver trobat una altra organització política que li permetés continuar treballant per la comunitat, però al cap de vint anys li va semblar que ja n’hi havia prou i, segons les seves paraules, avui té la sensació de “no haver-se equivocat”.

En qualsevol cas, s’ha d’agrair a Jesús Vila García aquest treball tan digne, i a Vicenç Capdevila —i a tants joves d’aleshores com ell, que avui, ai las, ja tenen cabells blancs— el seu esforç, tantes vegades anònim, per un país plausible, en el qual deixem de demonitzar l’adversari polític com a enemic i tots estiguem disposats, sense abdicar de les nostres raons, a considerar que l’altre pot tenir raó.

Rafael Borràs Betriu

Novembre 2016